

20184

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

Farmer's Attitude Towards Credit Using of The Bank for Agriculture
and Agricultural Cooperatives (BAAC) Tumbol Srinooongarm
Amphoe Srirattana Changwat Srisakat

T096218

โดย

นางสาวทัศนภรณ์ บุญศรีธธา

เสนอ

ภาควิชาเทคนิคเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (พัฒนากการเกษตร)

พ.พ.

พ. ศ. 2547

ท363ท

2547

เลขทบทวน.....

96218

เลขทะเบียน.....

วันที่.....

รับเดือนปี.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารสำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
หากมีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
ภาควิชาเทคนิคเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กทม.

เรื่อง

ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

Farmer's Attitude Towards Credit Using of The Bank for Agriculture
and Agricultural Cooperatives (BAAC) Tumbol Srinoonngarm
Amphoe Srirattana Changwat Srisakat

โดย

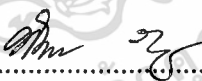
นางสาวทัศนภรณ์ บุญศรีธา

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

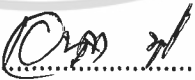
วท.บ. (พัฒนาการเกษตร)

เมื่อวันที่ 10 เดือน ๓๑ พ.ศ. ๕๗

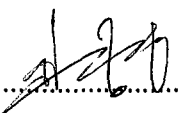
ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ

 10, ๓๑, ๕๗
(ผ.ศ. ดร. ทิพวรรณ ลิ้มงูร)

กรรมการปัญหาพิเศษ

 10, ๓๑, ๕๗
(อาจารย์ เอนก บุญเย็น)

หัวหน้าภาควิชา

 10, ๓๑, ๕๗
(อาจารย์ สุขุมารณ์ ชันธ์ศรี)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ทักษะจิตของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

โดย : นางสาวทัศนภรณ์ บุญศรีธา

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พัฒนาการเกษตร)

สาขาวิชาเอก : พัฒนาการเกษตร

ประธานกรรมการปัญหาพิเศษ : .....

(ผศ. ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร)

10 / 1 / 47

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาทักษะจิตของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาอุปสรรคตลอดจนข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เป็นสมาชิก ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2546

จากการศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.27 ปี จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่เกษตรกรสมรสแล้ว มีที่ดินเป็นของตนเองทั้งหมด มีรายได้เฉลี่ย 59,653.06 บาท / ปี มีหนี้ร้อยละ 100.00 จำนวนเงินกู้ที่กู้มาส่วนใหญ่ร้อยละ 85.72 อยู่ในช่วง 11,000 - 88,800 บาท / ปี ส่วนใหญ่กู้เงินระยะสั้นโดยจะรวมกลุ่มกันและใช้หลักประกันในการกู้ ลักษณะการกู้จะกู้เป็นกลุ่ม เกษตรกรได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอ ร้อยละ 56.10 ในการชำระหนี้สมาชิกร้อยละ 59.20 ไม่มีปัญหาในการชำระหนี้ แต่กรณีมีปัญหาเกษตรกรจะทำการผ่อนผันกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ร้อยละ 25.50

ข้อมูลทักษะจิตของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ด้านการเงินและสินเชื่อในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีมาก (3.51) และเห็นได้ว่า ทักษะจิตที่ดีมากที่สุด คือ ธกส. ให้บริการด้านเงินกู้ด้วยความรวดเร็วโดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีมาก (4.35) และทัศนคติที่น้อยที่สุดคือ ความพอใจลักษณะรูปแบบของสินเชื่อเป็นสิ่งของ เช่น อุปกรณ์การเกษตร , ปุ๋ย โดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับที่ดีปานกลาง (3.04) ทักษะคดีด้านบริการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมของทักษะคดีอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.49) และเห็นได้ว่าทักษะคดีที่ดีมากที่สุด คือ พนักงาน ธกส. มีมนุษยสัมพันธ์ต่อเกษตรกรโดยมีค่าเฉลี่ยของทักษะคดีอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.56) และทักษะคดีที่ด้อยที่สุดคือ ธกส. ให้บริการต้อนรับอย่างอบอุ่นโดยมีค่าเฉลี่ยของทักษะคดีอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.42) ทักษะคดีด้านการสนับสนุนอื่น ๆ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมของทักษะคดีอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.48) และเห็นได้ว่าทักษะคดีที่ดีมากที่สุด คือ ธกส. ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีความเฉลี่ยของทักษะคดีอยู่ในระดับที่ดีมาก (3.85) และทักษะคดีที่ด้อยที่สุด คือ การช่วยเกษตรกรในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรคุณภาพดีราคายุติธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยของทักษะคดีอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.15)

ทักษะคดีของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในเกณฑ์ดีมากที่สุด คือ ด้านการเงินและสินเชื่อ ส่วนทักษะคดีด้านบริการและด้านการสนับสนุนอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

คำนิยม

ปัญหาพิเศษฉบับนี้ถูกล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือจากหลาย ๆ ท่านที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ผศ. ดร.ทิพวรรณ ลิ้มงูร ประธานกรรมการปัญหาพิเศษที่กรุณาชี้แนะแนวทางการศึกษาตั้งแต่ต้น อีกทั้ง อาจารย์เอนก บุญยีน ซึ่งทำหน้าที่เป็นกรรมการปัญหาพิเศษ โดยให้ความช่วยเหลือในด้านการตรวจทานแก้ไข ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในบุญคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และขอขอบคุณสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาให้ข้อมูลมาทำการวิจัยในครั้งนี้

และสุดท้ายขอขอบพระคุณ คุณพ่อสวัสดิ์ บุญศรีธาและคุณแม่อำนาจ บุญศรีธา ที่คอยเป็นกำลังใจ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ที่คอยช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสมอมา

ทัศนภรณ์ บุญศรีธา

เมษายน 2547

สารบัญ

	หน้า
สารบัญตาราง	(ก)
สารบัญภาพ	(ข)
บทที่ 1 บทนำ	
- ความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
- ขอบเขตและข้อจำกัดการศึกษา	3
- นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง	
- ทศนคติ	5
- การใช้สินเชื่อ	7
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	9
- ปัญหาและอุปสรรคด้านสินเชื่อการเกษตร	11
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	15
- วิธีการสุ่มตัวอย่าง	15
- เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	16
- การวิเคราะห์ข้อมูล	16
- ระยะเวลาและสถานที่ของการศึกษา	17
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	
- ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก	19
- ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการใช้สินเชื่อปัญหาข้อเสนอแนะของสมาชิก	23
- ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อ	27

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
- สรุปผลการวิจัย	33
- ข้อเสนอแนะ	35
เอกสารอ้างอิง	37
ภาคผนวก	
- ภาคผนวกที่ 1	41
- ภาคผนวกที่ 2	46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงประเภทเงินกู้	10
2. แสดงระยะเวลาดำเนินงาน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2546 – เดือนพฤษภาคม 2547	18
3. แสดงลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ธกส.	21
4. แสดงลักษณะการใช้สินเชื่อ ปัญหา ข้อเสนอแนะของสมาชิก ธกส.	27
5. แสดงทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้สินเชื่อด้านการเงินและสินเชื่อ	31
6. แสดงทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้สินเชื่อด้านการบริการ	32
7. แสดงทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้สินเชื่อด้านการสนับสนุนอื่น ๆ	32

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่

1. แผนที่ ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

45

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

(Introduction)

ความสำคัญของปัญหาและที่มาของการศึกษา (Statement of the Problem)

เกษตรกรไทยส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพเป็นแบบกึ่งการค้ากึ่งเลี้ยงครอบครัวและแบบดั้งเดิมอันมีผลมาจากลักษณะการถือครองที่ดิน เกษตรกรบางส่วนเป็นผู้เช่าที่ดินจึงมีประสิทธิภาพการผลิตต่ำอีกทั้งบริการด้านต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการผลิตทางการเกษตรมีไม่เพียงพอและไม่มั่นคง การทำเกษตรต่าง ๆ ต้องเสี่ยงต่อความไม่แน่นอนทั้งภัยธรรมชาติและภาวะตลาดผลผลิต รายได้ที่เกษตรกรได้รับไม่มั่นคงและมากพอต่อการเก็บเพื่อนำมาลงทุน เพื่อเปลี่ยนแปลงลักษณะการประกอบการที่เคยทำกันมาให้อยู่ในรูปของการค้า เกษตรกรจำนวนมากที่ไม่มีเงินทุนที่ได้จากการออม จำเป็นต้องกู้ยืมจากนายทุนทั้งในและนอกระบบ เพื่อใช้ในกิจกรรมการเกษตร ซึ่งมักจะมีเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูง ดังนั้นทางออกของเกษตรกร คือ การกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ซึ่งเป็นสถาบันทางการเงินที่ภาครัฐบาลควบคุมการดำเนินงานโดยคิดอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสม โดยหน้าที่หลักอันสำคัญของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ได้แก่การให้เงินกู้แก่เกษตรกร จัดหาเงินทุนและเพื่อใช้ในการดำเนินงานและรับเงินฝากจากประชาชนทั่วไป

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) นับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญกับเกษตรกรทั้งในด้านของแหล่งเงินกู้ที่สำคัญ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ก็เป็นแหล่งเงินกู้แหล่งหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรทั่วไปในการสนับสนุนสินเชื่อทางการเกษตรช่วยเหลือเกษตรกรให้มีอำนาจในการผลิตเพิ่มมากขึ้น อำนาจในการขายผลผลิต ช่วยเหลือทางด้านการตลาดและตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่มอบหมายภาระให้รับผิดชอบ นอกจากนี้แล้ว ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ยังมีการจำหน่ายอุปกรณ์และวัสดุทางการเกษตร เช่น ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง รถไถให้กับเกษตรกรและยังมีการรณรงค์ในการใช้อุปกรณ์ และวัสดุทางการเกษตรโดยเน้นที่คุณภาพดีไม่ให้เกิดการซื้ออุปกรณ์ทางการเกษตรโดยดูแต่ชื่อยี่ห้อของสินค้าเท่านั้น ซึ่งสามารถช่วยเหลือเกษตรกรให้มีสถานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อย่างไรก็ตามทัศนคติเกี่ยวกับการใช้สินเชื่อทางการเกษตรของเกษตรกรมีมากมายทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ การพัฒนาและจัดระบบสินเชื่อในลักษณะที่เหมาะสมแก่เกษตรกรจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบหลายด้าน เช่น เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย เกษตรกรต้องการเงินทุนเป็นจำนวนมากเพราะเกษตรกรมีเงินออมน้อย ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อ ฯลฯ ดังนั้นเพื่อให้ทราบว่าเกษตรกรมองการใช้สินเชื่อและการบริการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นอย่างไรบ้าง เพราะเป็นสถาบันการเงินที่ใกล้ชิดกับเกษตรกรมากที่สุดในปัจจุบัน และเป็นสถาบันการเงินที่ให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ จึงได้ทำการศึกษาดังทัศนคติในเชิงบวก หรือในเชิงลบของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อหาคำตอบนำมาอธิบายถึง ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อภาพรวมการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่สมาชิกได้รับ / ทั่วไปจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ อีกทั้งต้องการที่จะทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการใช้สินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงหรือใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ระหว่างสมาชิกกับเจ้าหน้าที่ เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรให้สูงขึ้นมีความถูกต้องและเหมาะสมและลดขั้นตอนในการดำเนินงานที่ยุ่งยากในด้านต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการใช้บริการของสมาชิกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objectives of the Study)

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรครวมทั้งข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Significance of the Study)

ทราบถึงสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจสังคมและทัศนคติของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปัญหาอุปสรรคข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่มีต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อเป็นข้อมูลนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สหกรณ์การเกษตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นตลอดจนนักศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาพัฒนาทางการศึกษาทัศนคติและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา (Scope and limitation)

การศึกษานี้จะศึกษาเฉพาะเกษตรกรในตำบลศรีโพนงามที่เป็นสมาชิกของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2546 โดยศึกษาในเรื่องทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ (Operational Definition of Terms)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หมายถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

การใช้สินเชื่อ หมายถึง การให้เงินกู้หรือเครดิตในกิจกรรมทางการเกษตรจากสินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

การให้สินเชื่อ การให้เงินกู้หรือเครดิตในกิจกรรมทางการเกษตร โดยกำหนดให้ผู้รับสินเชื่อ คือ เกษตรกร

วงเงินกู้ หมายถึง จำนวนเงินกู้สูงสุดและต่ำสุดของเงินกู้แต่ละประเภท

เงินกู้ระยะสั้น หมายถึง เงินกู้เพื่อการผลิตเฉพาะฤดูกาล กำหนดชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน กรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน

วงเงินกู้ระยะปานกลาง หมายถึง เงินกู้เพื่อบำรุงกิจการ ซื้อเครื่องทุ่นแรง กำหนดชำระคืนปกติไม่เกิน 3 ปี กรณีพิเศษไม่เกิน 5 ปี โดยแต่ละปีจะต้องผ่อนส่งเป็นงวด ๆ

วงเงินกู้ระยะยาว หมายถึง เงินกู้เพื่อปรับปรุงหรือขยายกิจการ กำหนดชำระคืนปกติไม่เกิน 15 ปีกรณีพิเศษไม่เกิน 20 ปี โดยแต่ละปีจะต้องผ่อนส่งเป็นงวด ๆ

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยอาจแสดงให้เห็นในลักษณะบวก เช่น ความสนใจ พอใจ สนับสนุน หรือลักษณะลบ เช่น ไม่สนใจและขัดแย้ง

ระดับทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกทางจิตใจของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จะสังเกตและวัดได้จากความคิด ความรู้สึกของเกษตรกรที่

สนองตอบแบบสอบถามวัดทัศนคติที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นในด้านการประเมินค่าทัศนคติของ
เกษตรกรกำหนดให้คะแนนคำถามข้อย่อย เป็น 5 ระดับ

- ระดับ 5 (มากที่สุด) คะแนนสำหรับระดับนี้เท่ากับ 5 คะแนน
 ระดับ 4 (มาก) คะแนนสำหรับระดับนี้เท่ากับ 4 คะแนน
 ระดับ 3 (ปานกลาง) คะแนนสำหรับระดับนี้เท่ากับ 3 คะแนน
 ระดับ 2 (น้อย) คะแนนสำหรับระดับนี้เท่ากับ 2 คะแนน
 ระดับ 1 (น้อยที่สุด) คะแนนสำหรับระดับนี้เท่ากับ 1 คะแนน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

การตรวจเอกสารที่เกี่ยวข้อง

(Review of Related Literature)

แนวทางการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการตรวจเอกสารในเรื่องเกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อให้กระจ่างชัดในประเด็นปัญหา และการดำเนินการทำปัญหาพิเศษอย่างถูกต้อง โดยรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

1. ทักษะคติ

คำว่า “ทักษะคติ” (attitude) เป็นศัพท์ที่บัญญัติทางจิตวิทยาการศึกษาความหมายนั้น จะครอบคลุมไปถึงความคิดเห็น และแนวโน้มการตอบสนอง ดังนั้นจึงมีผู้ให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป เช่น

ทักษะคติ เป็นสิ่งที่ชี้บอกทิศทางของการแสดงออกของบุคคลที่จะกระทำต่อสิ่งของ บุคคลหรือเหตุการณ์ ทักษะคติจึงมีความสำคัญในการมีปฏิริยาการโต้ตอบสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าว หากบุคคลจะทำหรือแสดงอะไรสักอย่างหนึ่งออกมาต่อสิ่งใดเขาย่อมกระทำไป ตามทักษะคติที่เขา มีต่อสิ่งนั้น ๆ ทักษะคติของบุคคลจึงมีอิทธิพลในการแสดงพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในความสัมพันธ์ทางสังคม (นิพนธ์ คันธศรี , 2531:1)

ทักษะคติ คือ สภาพจิตใจหรือความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือ พฤติกรรมอย่างหนึ่งต่อบุคคลหนึ่งบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลคณะหนึ่งคณะใด จะเป็นเอกเทศ หรือไม่เป็นเอกเทศก็ได้ โดยบ่งชี้ถึงปริมาณความชอบ ความนิยม ความไม่ชอบ ความศรัทธา ความหวังดีและความไม่หวังดี เป็นต้น (จุมพล สวัสดิ์ยากรและคณะ ,2535:2)

สุชา จันทร์หอม (2536 :282-299) ได้กล่าวถึง ทักษะคติ หมายถึง ความรู้สึก หรือท่าที ของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุ สิ่งของ หรือ สถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปในทางที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ ทักษะคติมีความสำคัญต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมาก ผู้ที่มีทักษะคติที่ดีต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง วัตถุใด หรือเหตุการณ์ใด เขาจะไม่รังเกียจต่อสิ่งทั้งสามที่ กล่าวมาแล้ว เช่น เด็กนักเรียนมีทักษะคติที่ดีต่อครูฝึกสอนเด็กก็ชอบเรียนกับครูฝึกสอน ครูสอน ด้วยความสะดวกรถก่อให้เกิดประโยชน์มากมาย ทักษะคติเป็นนามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้หรือ ประสบการณ์ในชีวิตของบุคคล และทักษะคติมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมของบุคคล เป็นอย่างมาก นั่นคือบุคคลมีพฤติกรรมอย่างไรหรือทำสิ่งใดลงไป ทักษะคติจะเป็นเครื่องกำหนด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทัศนคติจึงเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของบุคคลและบุคคลจะมีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป

องค์ประกอบของทัศนคติ

ทัศนคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ

1. Affective Component ความรู้สึกหรืออารมณ์ ได้แก่ ความรู้สึกพอใจ - ไม่พอใจ, ชอบ - ไม่ชอบ ฯลฯ (ประสาธ อิศรปริดา ,2520:92-93)
2. Cognitive Component ความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ได้แก่ การที่บุคคลได้เคยมีความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งนั้น ๆ ว่าอะไรเป็นอะไร มีความเข้าใจถึงลักษณะธรรมชาติต่อสิ่งนั้นว่าเป็นอย่างไร (ฉลอง ภิมยวีร์ตัน , 2521:48)
3. Action Tendency Component แนวโน้มของการกระทำ ผู้ที่จะชอบอะไรอย่างหนึ่ง จะมีแนวโน้มที่จะประกอบพฤติกรรมในแนวทางที่เขาชอบนั้น ตรงกันข้ามหากเขาไม่ชอบเขาชอบก็จะเว้นที่จะประกอบพฤติกรรมนั้น (ประสาธ อิศรปริดา ,2520:92-93)

การเปลี่ยนทัศนคติ

ทัศนคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ในการที่บุคคลจะเปลี่ยนทัศนคติ บุคคลนั้นจะต้องเปลี่ยนส่วนประกอบของทัศนคติเดิมเขาด้วย ซึ่งการเปลี่ยนทัศนคติมี 2 ประการ คือ (สำเนาวิพันธ์ยง ,2514:25)

1. Congruent Change คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในแนวทางคล้ายตามทัศนคติเดิมว่าเป็นไปได้ทั้งบวกและลบ การเปลี่ยนแปลงตามลักษณะนี้จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงได้ง่าย
2. Incongruent Change คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในแนวทางตรงกันข้ามกับทัศนคติ เช่น เปลี่ยนจากบวกเป็นทางลบ การเปลี่ยนแปลงตามลักษณะนี้จะเป็นการยากกว่าเปลี่ยนแปลงแบบ Congruent Charge

การวัดทัศนคติ

เนื่องจากทัศนคติเป็นสภาพความพร้อมของจิตใจที่แสดงออกไม่ใช่เป็นการกระทำ ดังนั้นบุคคลอาจไม่ใช่ข้อเท็จจริงด้วยความจริงใจ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องส่วนตัวและการแสดงออกต่อสิ่งใดนั้น ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของวาจาหรือการเขียนก็ตาม บุคคลมักจะไตร่ตรองถึงความเหมาะสมตามสภาพการณ์ของสังคม การแสดงออกของทัศนคติของบุคคลในขณะที่มีการวัดขึ้นอยู่กับ (วรณีย์ สุวิมระระ,2515:21)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สภาพการณ์ของการวัดทัศนคติ คือ บุคคลที่ทำการวัดวิธีการที่ใช้หรือสภาพการณ์ทางอารมณ์ของบุคคลในขณะที่มีการวัด

2. ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวเองในขณะที่ถูกถามหรือถูกวัด

ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีผู้ใดค้นพบ วิธีการวัดทัศนคติของบุคคลโดยตรงอันเป็นดัชนีที่จะสามารถนำไปเปรียบเทียบกันได้อย่างชัดเจน แต่เท่าที่ปฏิบัติกันมา มีการวัดทัศนคติ ส่วนมากกระทำดังนี้ (จินตนา ศรีไพรวรรณ ,2538:19)

1. การออกแบบสัมภาษณ์ (Survey Interview) โดยอาจเป็นคำถามประเภทให้เลือกคำตอบโดยกำหนดคำตอบไว้ให้แล้ว เช่น “ใช่ ” “ไม่ใช่ ” “ไม่แน่ใจ ” หรืออาจใช้คำถามประเภทเปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบได้อย่างอิสระเต็มที่ก็ได้

2. การแบ่งสเกล (Scaling Technique) คือการใช้ของการวัดแบบต่าง ๆ เช่น Li Kert Scale แบ่งช่วงการวัดออกตามความคิดเห็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. วิธีการพิเศษ (Special Technique) เนื่องจากการวัดทัศนคตินั้นอาจประสบข้อจำกัดในแง่ที่ผู้ตอบอาจจะตอบ เพื่อให้เป็นไปตามความเหมาะสมตามสภาพการณ์ของสังคมหรือตามปรกติวิสัย ตามค่านิยม ตามการตอบรับและไม่ยอมรับหรือตามความชอบ ไม่ชอบ ของคนส่วนใหญ่ในสังคม ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้คำตอบที่ได้รับย่อมไม่ใช่ทัศนคติอย่างแท้จริงของผู้ตอบ จึงมีการเสาะหาวิธีการทางอ้อม เพื่อใช้วัดโดยไม่ต้องการให้ผู้ตอบทราบที่กำลังถูกทดสอบอะไรอยู่

2. การใช้สินเชื่อ

สาทร สรรคพิพัฒน์ (2543:17-19) กล่าวถึง การอำนวยความสะดวกแก่เกษตรกรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ซึ่งให้เห็นถึงจุดเด่นและลักษณะสำคัญบางประการของขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดการสินเชื่อเกษตรกรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ว่ามีอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการขยายแนวความคิดในการจัดการสินเชื่อเกษตรกรของสถาบันการเงินต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการผลิตในการเกษตรให้เกิดความเข้มแข็ง และเพื่อโอกาสในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำของเกษตรกรรายย่อยต่อไป ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินธุรกิจ คือ จะให้ความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบเงินกู้แก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์การเกษตรโดยคิดอัตราดอกเบี้ยระหว่าง MRR-1 ถึง MRR+4.5 ซึ่งขึ้นอยู่กับเงินกู้ ($MRR = \text{อัตราต้นทุนเงิน} + \text{อัตราต้นทุนบริหาร} + \text{อัตราส่วนเหลือม}$ หรือโดยประมาณเท่ากับ $8.00 + 3.50 + 1.00 = 12.50$ ต่อปี) และในช่วงระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ดำเนินการปล่อยเงินกู้ให้เกษตรกรเป็นหลัก และสัดส่วนเพิ่มขึ้นเรื่อยมา จนในปัจจุบันเกษตรกรมีสัดส่วนการเบิกจ่ายเงินกู้ระหว่าง ปีงบประมาณร้อยละ 84 ของการเบิกจ่ายเงินกู้ระหว่างปีทั้งหมด ขณะที่เงินกู้ด้านสหกรณ์ การเกษตรและเงินกู้กลุ่มเกษตรกรมีสัดส่วนการเบิกจ่ายกู้ระหว่างปีรวมประมาณเพียงร้อยละ 16 เท่านั้น

กระบวนการและขั้นตอนการอำนวยการสินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ได้วางแผนปฏิบัติการทำงานและมาตรฐานการทำงานไว้ชัดเจนในการสร้างฐานลูกค้า รายใหม่ของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินธุรกิจและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตรในพื้นที่นั้น ๆ จะสนองวัตถุประสงค์การดำเนินงานของธนาคาร และสามารถสร้างผล กำไรแก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรทั้งนี้ มีขั้นตอนในการทำงานดังนี้

1. สำรวจพื้นที่ศักยภาพ
2. ขอความช่วยเหลือเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โครงการและกติกาเงื่อนไข
3. การจัดกลุ่มสมาชิกและเลือกตัวแทนกลุ่มเป็นผู้ประสานงาน
4. รับคำขอกู้
5. เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรออกพื้นที่เก็บข้อมูลลูกค้าและสำรวจทรัพย์สิน
6. พิจารณาอนุมัติเงินกู้และเรียกทำสัญญา
7. ติดตามการชำระหนี้ โดยออกหนังสือแจ้งเป็นรายบุคคลและการรายงานจากตัวแทนกลุ่ม

ประสบโชค ชุมพล (2541:271) กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้แก่

1. มีสัญชาติไทย
2. อายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นเกษตรกร
4. มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในการเกษตรแล้วพอสมควร
5. มีถิ่นที่อยู่และประกอบอาชีพให้เกิดผลผลิตการเกษตรเพื่อขายในปีหนึ่งๆเป็นมูลค่าพอ สมควรจะเป็นผู้ที่มีที่ดินของตนเองหรือไม่ก็ตาม
6. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อเลียงดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ
7. ไม่เป็นคนวิกลจริตหรือพันเพื่อนไม่สมประกอบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ และ สมคิด ทักษิณวิสุทธิ (2540:85) กล่าวว่าในการผลิตทางเกษตรนั้นเกษตรกรต้องการใช้เงินทุนเป็นอย่างมาก ลักษณะความต้องการแตกต่างกันออกไปเกิดขึ้นเพราะเหตุผลที่สำคัญประการแรก คือ ลักษณะรายได้และรายจ่ายของเกษตรกร การเกษตรเป็นการประกอบการที่จะขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ ในแง่ของรายได้เกษตรกรจะเกิดขึ้นเป็นบางเดือนเท่านั้น แต่ในเรื่องของรายจ่ายจะเกิดขึ้นสม่ำเสมอทุกเดือน เมื่อเป็นเช่นนี้การขาดแคลนเงินสำหรับการใช้จ่ายด้านการผลิตและบริโภคก็เกิดขึ้น เกษตรกรจะต้องกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายดังกล่าว ประการที่สอง ภัยธรรมชาติ การเกษตรขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศเป็นอย่างมาก หากปีใดแห้งแล้งหรือน้ำท่วม ก็จะทำให้ผลเสียต่อการผลิตทางการเกษตรเป็นอย่างมาก ความต้องการกู้ยืมจึงเกิดขึ้นและประการสุดท้ายคือ การลงทุนระยะยาว ซึ่งการลงทุนดังกล่าวต้องใช้เงินจำนวนมาก เกษตรกรจำเป็นที่จะต้องกู้ยืมเพื่อขยายการลงทุน

3.ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธกส. (2541:14-18) ได้กล่าวถึง การดำเนินการตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่ปรับปรุงตามสถานการณ์วิกฤติดังนี้

1. การส่งเสริมการออมและระดมทุนในชนบทสู่ชนบท
2. สินเชื่อเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน
3. การใช้สินเชื่อการผลิตและแปรรูปเพื่อการส่งออกและทดแทนการนำเข้า
  - 3.1 การผลิตทางการเกษตร
  - 3.2 การประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร
4. การขยายขอบข่ายสินเชื่อไปสู่ภาคอุตสาหกรรม/ธุรกิจการเกษตร
5. การแก้ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร

ธกส. (2542) ได้กล่าวถึง ลักษณะสัญญาเงินกู้และประเภทเงินกู้ว่า ลูกค้าเงินกู้ของ ธกส. ทุกรายจะต้องทำสัญญาเงินกู้หลักกับ ธกส. ก่อนซึ่งได้แก่เงินกู้ที่มีการค้ำประกันหนี้ภายในกลุ่ม หลังจากนั้นจึงมีสิทธิ์ยื่นคำขอสินเชื่อในประเภทอื่น ๆ ได้สัญญาเงินกู้หลักโดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ในการเพาะปลูกตลอดจนค่าใช้จ่ายประจำวันในระหว่างการรอผลผลิต

สัญญาเงินกู้หลักนี้จะมีอายุสัญญา 1 ปี และเมื่อสมาชิกภายในกลุ่มของทุกรายมีการชำระเงินกู้ให้แก่ ธกส. ครบถ้วนแล้วสมาชิกภายในกลุ่มจึงมีสิทธิ์ยื่นขอเงินกู้วงใหม่ และตามสัญญาเงินกู้หลักนี้ ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันเพราะการค้ำประกันโดยสมาชิกของกลุ่มตัวแทน ทั้งนี้วงเงินในเงินกู้หลักจะไม่เกินรายละ 50,000 บาท

เอกสารนี้เป็นลิขสิทธิ์ของสถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 แสดงประเภทเงินกู้

ประเภทเงินกู้	ชำระคืนเงินกู้
1. เงินกู้ระยะสั้น	ปกติระยะเวลาไม่เกิน 12 เดือน และกรณีพิเศษไม่เกิน 18 เดือน
- เพื่อผลผลิตหลัก	
- เครดิตเงินสด	
2. เงินกู้เพื่อรอการขายผลผลิตการเกษตร	ไม่เกิน 6 เดือน
3. เงินกู้เพื่อการลงทุนในสินทรัพย์เกษตร	
- ระยะปานกลาง	ปกติไม่เกิน 3 ปี และกรณีพิเศษไม่เกิน 5 ปี
- ระยะยาว	ปกติไม่เกิน 15 ปี และกรณีพิเศษไม่เกิน 20 ปี
4. เงินกู้เพื่อชำระหนี้หรือไถ่ถอนหรือรับโอนที่ดินการเกษตร	ปกติไม่เกิน 10 ปี และกรณีพิเศษไม่เกิน 12 ปี
5. เงินกู้เพื่อประกอบอาชีพอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตร	
- เพื่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ไม่เกิน 12 เดือน
- เพื่อลงทุนในสินทรัพย์	ไม่เกิน 15 ปี และกรณีพิเศษไม่เกิน 20 ปี

ที่มา : คู่มือบริการสำหรับเกษตรกรรูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร , พ.ศ. 2542

นิกร เมทธนะ (2543:102) กล่าวถึง การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของ ธกส. ไว้ว่า ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีนโยบายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ โดยให้ ธกส. จัดทำนโยบาย วิธีและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปรับโครงสร้างหนี้ การประเมินมูลค่าหลักประกันตามแนวทางที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้กำหนดแล้วเสนอให้คณะกรรมการ ธกส. พิจารณานุมัติเพื่อจัดส่งให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพิจารณาเห็นชอบต่อไป สาระสำคัญของเรื่อง ฝ่ายจัดการ ธกส. ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควรกำหนดนโยบาย วิธีและขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ การประเมินมูลค่าหลักประกัน ตามแนวทางที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ เป็นกระบวนการที่ลูกหนี้กับ ธกส. ยินยอมตกลงร่วมกันแก้ไขปัญหาหนี้ โดยเกิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากเหตุอันสุจริตและจำเป็น ซึ่งหนึ่งนั้นเป็นภาระหนักจนไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งนี้เพื่อให้ลูกหนี้มีโอกาสฟื้นฟูกิจการและรายได้เพียงพอชำระหนี้ ธกส.

4. ปัญหาและอุปสรรคด้านสินเชื่อการเกษตร

มังกร ชัยพันธ์ (2539:51) กล่าวถึงปัญหาสินเชื่อการเกษตรอันเป็นพื้นฐานหรือปัญหาต้องประสบโดยทั่วไปว่าการแก้ปัญหาพื้นฐานนี้ย่อมนำไปสู่การแก้ปัญหาปลีกย่อยต่อไป ปัญหาดังกล่าวพอจำแนกได้แก่

1. ปัญหาการจัดสินเชื่อที่ดีให้แก่เกษตรกร
2. ปัญหาการจัดสินเชื่อให้เพียงพอแก่ความต้องการของเกษตรกร
3. ปัญหาการจัดสินเชื่อให้แก่เกษตรกรโดยมีต้นทุนต่ำ
4. ปัญหาที่จะทำให้เกษตรกรใช้สินเชื่อโดยมีประสิทธิภาพ
5. ปัญหาการจัดสินเชื่อให้เหมาะสมแก่เกษตรกรแต่ละคน

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2538:28) พูดถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจการเกษตรในประเทศไทย ซึ่งแบ่งเป็นดังนี้ได้แก่

1. ปัญหาในเรื่องทั่วไป ได้แก่
  - 1.1 การกระจายรายได้ยังไม่เป็นธรรม
  - 1.2 อัตราการเกิดของพลเมืองในชนบทสูง
  - 1.3 แรงงานในภาคเกษตรมากเกินไป
  - 1.4 จำนวนฟาร์มเพิ่มขึ้นแต่เนื้อที่ฟาร์มลดลง
  - 1.5 เกษตรกรจะไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร
  - 1.6 การช่วยเหลือเกษตรกรยังมีน้อย
  - 1.7 ขาดการวิจัยทางด้านเศรษฐกิจการเกษตรอยู่อีกมาก
2. ปัญหาในเรื่องการผลิต ได้แก่
  - 2.1 ธุรกิจในฟาร์มยังมีน้อย
  - 2.2 แรงงานด้านคุณภาพและทำงานไม่เต็มที่
  - 2.3 อุปกรณ์การผลิตยังล้าสมัย
  - 2.4 แหล่งข้อมูลการผลิตยังไม่เพียงพอ
  - 2.5 เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบในเรื่องเช่าที่ดิน
  - 2.6 การผลิตยังต้องพึ่งพาธรรมชาติอยู่มาก
  - 2.7 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและแนะนำการเกษตรยังไม่เพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ยัดหน้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 2.8 การใช้ทรัพยากรในฟาร์มยังไม่เต็มที่
3. ปัญหาเรื่องเครดิต ได้แก่
    - 3.1 สถาบันเครดิตต่าง ๆ ยังมีไม่พอ
    - 3.2 อัตราดอกเบี้ยในท้องตลาดแพงมาก
    - 3.3 การกู้เงินใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันอยู่มาก
    - 3.4 การกู้เงินของสถาบันเครดิตมักล่าช้าและมีพิธีของอยู่มาก
    - 3.5 ปริมาณเงินกู้จากสถาบันการเงินมักไม่เพียงพอ
    - 3.6 ระยะเวลากู้ค่อนข้างยาว
  4. ปัญหาในเรื่องการตลาด ได้แก่
    - 4.1 การตลาดไม่ค่อยจะเป็นแนวเดียวกับการผลิต
    - 4.2 ระบบการตลาดทั่วไปไม่ค่อยมีประสิทธิภาพ
    - 4.3 การช่วยเหลือเกษตรกรยังมีน้อย
    - 4.4 เกษตรกรยังสนใจเรื่องตลาดน้อยไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปรากฏการ โพธิกุล (2537:33-34) ได้ศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา เป็นการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรไว้ว่า

1. ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อ ธกส. ทัศนคติต่อการพูดของเจ้าหน้าที่ ธกส. มีค่าเฉลี่ย 4.12 ทัศนคติต่อท่าทางและการวางตัวมีค่าเฉลี่ย 3.92 ทัศนคติต่อการแต่งกายมีค่าเฉลี่ย 3.8 ทัศนคติต่อความสามารถในการให้ความรู้และการแก้ไขปัญหาค่าเฉลี่ย 3.57 ซึ่งอยู่ในระดับทัศนคติที่ดี ส่วนทัศนคติต่อมนุษย์สัมพันธ์มีค่าเฉลี่ย 2.40 และทัศนคติต่อการติดตามผลมีค่าเฉลี่ย 2.26 แสดงว่าเกษตรกรมีทัศนคติไม่ดีต่อเรื่องนี้

2. สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สรุปทางด้านเศรษฐกิจและสังคมพบว่า สมาชิกร้อยละ 56.44 เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 51-59 ปี จบระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา นับถือศาสนาพุทธ มีอาชีพทำการเกษตร มีรายได้เฉลี่ยทั้งหมดจากการประกอบอาชีพครอบครัวละ 44,455.19 บาทต่อปี และส่วนใหญ่มีพื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรเป็นของตัวเอง

3. ลักษณะการใช้สินเชื่อ และปัญหาตลอดจนความต้องการของเกษตรกร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในปี 2536 สมาชิกได้รับเงินกู้เฉลี่ย 20971.17 บาทต่อปีโดยนำเอาไปเพื่อปรับปรุงการผลิต สมาชิกส่วนใหญ่กู้เงินในระยะสั้น ส่วนปัญหาและอุปสรรค คือ สมาชิกได้รับเงินกู้ทันในฤดูกาลผลิต และระบุว่าไม่เพียงพอในการดำเนินกิจการ และในกรณีที่ชำระเงินกู้ไม่ทันกำหนดสาเหตุเนื่องมาจากฝนตก น้ำท่วม ทำให้เสียหาย สมาชิกจะแก้ไขโดยการขี้อมญาติ และผ่อนผันกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

สุกัญญา ตันธนวัฒน์ (2535:221) ได้ศึกษาการแบ่งประเภทสินเชื่อ โดยแบ่งประเภทเงินกู้รายได้บังคับ ธกส. ได้ดำเนินการให้กู้ประเภทต่าง ๆ แก่เกษตรกรคือ

1. สินเชื่อระยะสั้น เพื่อการผลิตเพาะปลูกตามฤดู กำหนดชำระคืนไม่เกิน 12 เดือน อย่างมากไม่เกิน 18 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี
2. สินเชื่อระยะปานกลาง เพื่อปรับปรุงกิจการก่อสร้างโรงเรือน กำหนดการชำระคืนไม่เกิน 3 ปี แต่ละปีผ่อนเป็นงวด ๆ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี
3. สินเชื่อระยะยาว เพื่อปรับปรุงกิจการซื้อที่ดิน เครื่องจักรกำหนดชำระคืนภายใน 15 ปี แต่ละปีผ่อนเป็นงวด ๆ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 12 บาทต่อปี

เอกราช หนูแก้ว (2535) ศึกษาความต้องการสินเชื่อของสมาชิก ธกส. อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่าแหล่งสินเชื่อเพื่อการเกษตรมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของเกษตรกรทั่วประเทศเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากสินเชื่อเพื่อการเกษตรมีส่วนช่วยให้ผลผลิตทางการเกษตรสูงขึ้น และจากการติดตามผลการใช้สินเชื่อ พอสรุปได้ว่า ปี 2535 มีสมาชิกลูกค้า ธกส. ทั้งหมด 38,303 คน เพิ่มจากปี 2534 จำนวน 3,722 คนและปริมาณสินเชื่อที่ ธกส. ปลดปล่อยให้กู้จำนวน 112 ล้านบาท เพิ่มจากปี 2534 ถึง 94 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่าความต้องการสินเชื่อของสมาชิกมีมากขึ้น

รัชณี ศรีวิจิรัตน์ (2540) จากการศึกษาการเข้าร่วมโครงการการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกรของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 5 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ขอนแก่น สกลนคร และ มหาสารคาม จะเห็นว่าเกษตรกรนิยมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกกับ ธกส. เป็นจำนวนร้อยละ 57 หรือ เป็นจำนวนถึง 2.3 ล้านตัน ใกล้เคียงกับเป้าหมายที่ ธกส. ตั้งเอาไว้คือ 2.7 ล้านตัน และเกษตรกรได้เงินจากการจำนำไปใช้จ่ายในครัวเรือน 3,800 ล้านบาท เป็นการรวบรวมปัญหาที่มีอยู่ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

รัชณี ศรีวิจิรัตน์ (2532) จากการศึกษาผลของการประชาสัมพันธ์ที่มีต่อการฝากเงิน ธกส. จากการสำรวจประชาชนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 3,000 รายพบว่า ฝากเงินกับ ธกส.

ร้อยละ 7 ในขณะที่ฝากเงินกับธนาคารอื่น ๆ ร้อยละ 22 และยังคงตั้งใจที่จะฝากเงินกับ ธกส. ร้อยละ 39 แสดงว่าโอกาสของ ธกส. ที่จะขยายด้านการเงินฝากเพิ่มมากขึ้นอีกมาก

รัชนี ศรีวิจิตรวัฒน์ (2531 : 21) ได้ศึกษาภาพพจน์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ในสายตาประชาชน การวัดภาพพจน์ในครั้งนี้ ใช้อัตราส่วนประมาณค่าแบบ Likert Scale โดยกำหนดข้อความเกี่ยวกับการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ซึ่งในแต่ละข้อผู้ตอบแสดงความคิดเห็นจากการศึกษารูปได้ว่า ระดับ ภาพพจน์ที่มี ต่อ ธกส. โดยส่วนรวมดีมาก จำนวนประชาชน 347 คิดเป็นร้อยละ 11.6 ดี จำนวนประชาชน 1,642 คิดเป็นร้อยละ 54.7 ปานกลาง จำนวนประชาชน 854 คิดเป็นร้อยละ 28.5 มีดี จำนวนประชาชน 49 คิดเป็นร้อยละ 2.6 ไม่ดีมาก จำนวนประชาชน 78 คิดเป็นร้อยละ 2.6 ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานของ ธกส. ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรที่สำคัญได้แก่ ธกส. ช่วยเกษตรกรได้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ พนักงาน ธกส. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร ธกส. ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

(Research Methodologies)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample)

ประชากร (Population)

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คือ สมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวนทั้งหมด 392 ราย

กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยค้างนี้มีจำนวน 98 ราย ได้จากการสุ่มตัวอย่างประชากรในท้องถิ่นตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Method)

วิธีการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการกำหนดสัดส่วนขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กระจายตามหมู่บ้าน โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 25 เปอร์เซ็นต์ ในตำบลศรีโนนงาม จากจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ซึ่งจะได้ขนาดตัวอย่าง (Sample size) ค้างนี้ 98 ราย ดังต่อไปนี้

1. บ้านโนนงาม	จำนวนประชากร	102	คน	จำนวนตัวอย่าง	26	คน
2. บ้านหนองสูง	จำนวนประชากร	57	คน	จำนวนตัวอย่าง	14	คน
3. บ้านตาเหมา	จำนวนประชากร	64	คน	จำนวนตัวอย่าง	16	คน
4. บ้านหนองใหญ่	จำนวนประชากร	36	คน	จำนวนตัวอย่าง	9	คน
5. บ้านโนนแก	จำนวนประชากร	68	คน	จำนวนตัวอย่าง	17	คน
6. บ้านโนนหนองบัว	จำนวนประชากร	5	คน	จำนวนตัวอย่าง	1	คน
7. บ้านหนองหัวลิง	จำนวนประชากร	33	คน	จำนวนตัวอย่าง	8	คน
8. บ้านตาไทย	จำนวนประชากร	5	คน	จำนวนตัวอย่าง	1	คน
9. บ้านหนองโมสต์	จำนวนประชากร	12	คน	จำนวนตัวอย่าง	3	คน
10. บ้านหนองสูงน้อย	จำนวนประชากร	10	คน	จำนวนตัวอย่าง	3	คน
รวมประชากรทั้งหมด		392	คน	จำนวนตัวอย่าง	98	คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยใช้แนวทางการคำนวณเปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง เสนอโดย ฉัตร ชำของ ดังนี้

จำนวนประชากร	เปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง
<50	80%
50	>50% แต่ <80%
100-999	25%
1,000-9999	10%
>10,000	1%

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร , 2528

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Gathering and Research Instrument)

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์จะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) และปลายปิด (Close Ended Question) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ โดยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของสมาชิก ธกส. ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะดินเชื้อ ปัญหา ตลอดจน ข้อเสนอแนะของสมาชิก ธกส. ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 3 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้ดินเชื้อ ธกส. ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of Data)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าพิสัย (Range)

สูตรที่ใช้ในการคำนวณร้อยละ (Percentage)

$$\text{ร้อยละ} = \frac{X}{N} \times 100$$

N

กำหนดให้ X = จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษา

N = จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้ในงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สูตรที่ใช้ในการหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{N}$$

กำหนดให้ $\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ย

$\sum X_i$ = ผลรวมทั้งหมดของข้อมูลที่ต้องการศึกษา

N = จำนวนทั้งหมดของข้อมูล

i = จำนวนชุดที่ 1 ถึง n

สูตรคำนวณหาค่าพิสัย (Range)

พิสัย = ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด - ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด

เกณฑ์การพิจารณาระดับทัศนคติของเกษตรกรดังนี้โดย ปราบการ โพธิกุล

1.00 - 1.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ตื้นเขินที่สุด

1.51 - 2.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ตื้นเขิน

2.51 - 3.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ดีปานกลาง

3.51 - 4.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ดีมาก

4.51 - 5.00 หมายถึง มีทัศนคติที่ดีมากที่สุด

ระยะเวลาและสถานที่ของการศึกษา (Duration and Location of the Study)

การวิจัยและการศึกษานี้ ใช้เวลาทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลระยะเวลา 7 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ถึงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547 โดยทำการรวบรวมข้อมูลในตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ดังตารางต่อไปนี้ (ตารางที่ 2)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 แสดงระยะเวลาการดำเนินงาน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 – เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2547

ลำดับที่	การดำเนินงาน	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.
1.	ศึกษาเขียนโครงร่าง	←→						
2.	เสนอโครงร่าง	←→						
3.	เก็บรวบรวมข้อมูล			←→				
4.	วิเคราะห์ข้อมูล				←→			
5.	ตรวจสอบ, ปรับปรุง				←→			
6.	สอบปัญหาพิเศษ				←→			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
ผลการวิจัยและวิจารณ์ผล
(Findings and Results)

การศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2546 ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสถานภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม ศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะของสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทางด้านการเงินและสินเชื่อ ด้านการบริการและด้านคุณประโยชน์จากการดำเนินงาน ซึ่งผลการวิจัยมีดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ธกส. ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสินเชื่อ ปัญหา ตลอดจน ข้อเสนอแนะของสมาชิก ธกส. ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
3. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อ ธกส. ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ธกส. (ตารางที่ 3)

เพศ

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 78.60 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 21.40

อายุ

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 37.80 มีช่วงอายุ 41 - 50 ปี ร้อยละ 24.50 มีช่วงอายุ 31 - 40 ปี ร้อยละ 22.40 มีช่วงอายุ 51 - 60 ปี ร้อยละ 9.20 มีช่วงอายุ 61 - 70 ปี ร้อยละ 4.10 มีช่วงอายุ 21 - 30 ปี ร้อยละ 2.00 มีช่วงอายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไป อายุสูงสุดของเกษตรกรคือ 76 ปี อายุต่ำสุดของเกษตรกรคือ 24 ปี อายุเฉลี่ย 47.27 ปี

การศึกษา

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 81.60 จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 13.30 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา และร้อยละ 5.10 ไม่ได้เข้าศึกษา

สถานภาพทางสมรส

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.80 สมรสแล้ว ร้อยละ 6.10 เป็นโสด ร้อยละ 4.10 แยกกันอยู่ และร้อยละ 1.00 หย่าร้าง

ศาสนา

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.00 นับถือศาสนาพุทธ

อาชีพหลัก

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.00 มีอาชีพหลักคือ การทำนา

รายได้ / ครอบครัว / ปี

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.96 มีรายได้อยู่ในช่วง 45,001 - 80,000 บาท / ปี รองลงมา ร้อยละ 37.76 มีรายได้ในช่วง 10,000 - 45,000 บาท / ปี ร้อยละ 5.10 มีรายได้ในช่วง 80,001 - 115,000 บาท / ปี และร้อยละ 4.08 มีรายได้ในช่วง 115,001 - 150,000 บาท / ปี ร้อยละ 3.06 มีรายได้ในช่วง 185,001 - 220,000 บาท / ปี และ ร้อยละ 2.04 มีรายได้ในช่วง 150,001 - 185,000 บาท / ปี เกษตรกรมีรายได้สูงสุด 200,000 บาท / ปี ต่ำสุด 13,000 บาท / ปี รายได้เฉลี่ย 59,653.06 บาท / ปี

การถือครองที่ดิน

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.00 คือผู้ที่มีที่ดินเป็นของตนเอง ร้อยละ 16.30 มีที่ดินในช่วง 1-10 ไร่ ร้อยละ 50.00 มีที่ดินในช่วง 11-20 ไร่ ร้อยละ 27.60 มีที่ดินในช่วง 21-30 ไร่ ร้อยละ 5.10 มีที่ดินในช่วง 31-40 ไร่ ร้อยละ 1.00 มีที่ดินในช่วง 41-50 ไร่ จำนวนที่ดินสูงสุด 48 ไร่ จำนวนที่ดินต่ำสุด 4 ไร่ จำนวนที่ดินเฉลี่ย 18.62 ไร่

หนี้สินในรอบปี พ.ศ.2546

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.00 มีหนี้สิน
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเท่านั้น ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แหล่งกู้เงิน

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.00 กู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร

ตารางที่ 3 แสดงลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ธกส.

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	77	78.60
หญิง	21	21.40
อายุ (ปี)		
21 - 30	4	4.10
31 - 40	24	24.50
41 - 50	37	37.80
51 - 60	22	22.40
61 - 70	9	9.20
71 ปีขึ้นไป	2	2.00
อายุสูงสุด = 76 ปี		
อายุต่ำสุด = 24 ปี		
อายุเฉลี่ย = 47.27 ปี		
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	80	81.60
มัธยมศึกษา	13	13.30
ไม่ได้เรียน	5	5.10

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าฯ ลาดกระบัง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ร้อยละ
สถานภาพทางสมรส		
โสด	6	6.10
สมรส	87	88.80
หย่าร้าง	1	1.00
แยกกันอยู่	4	4.10
ศาสนา		
พุทธ	98	100.00
อิสลาม	-	-
คริสต์	-	-
อาชีพหลัก		
ทำนา	98	100.00
ทำสวนผัก	-	-
ทำไร่	-	-
รายได้ (บาท / ครอบครัว / ปี)		
10,000 - 45,000	37	37.76
45,001 - 80,000	47	47.96
80,001 - 115,000	5	5.10
115,001 - 150,000	4	4.08
150,001 - 185,000	2	2.04
185,001 - 220,000	3	3.06
รายได้ / ครอบครัว / ปี สูงสุด 200,000 บาท		
รายได้ / ครอบครัว / ปี ต่ำสุด 13,000 บาท		
รายได้ / ครอบครัว / ปี เฉลี่ย 59,653.06 บาท		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ร้อยละ
การถือครองที่ดิน		
เป็นของตนเอง	98	100.00
(จำนวนไร่)		
1-10	16	16.30
11-20	49	50.00
21-30	27	27.60
31-40	5	5.10
41-50	1	1.00
ที่ดินสูงสุด 48 ไร่		
ที่ดินต่ำสุด 4 ไร่		
ที่ดินเฉลี่ย 18.62 ไร่		
หนี้ในรอบปี พ.ศ. 2546		
มีหนี้	98	100.00
ไม่มี	-	-
แหล่งกู้เงิน		
ธกส.	98	100.00
ธนาคารพาณิชย์	-	-
เอกชน	-	-
ญาติพี่น้อง	-	-
สหกรณ์การเกษตร	-	-

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะการใช้สินเชื่อ ปัญหา ข้อเสนอแนะของสมาชิก ธกส. (ตารางที่ 4)

ปริมาณเงินกู้ที่ได้รับในปี พ.ศ.2546

จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรได้รับเงินกู้เฉลี่ย 45,663.26 บาท / ปี ปริมาณเงินกู้ต่ำสุด 11,000 บาท / ปี และปริมาณเงินกู้สูงสุดที่ได้รับ 400,000 บาท / ปี เกษตรกรร้อยละ 85.72 ได้รับเงินกู้ในช่วง 11,000 - 88,800 บาท / ปี รองลงมาร้อยละ 12.24 ได้รับเงินกู้ในช่วง 88,801 - 166,600 บาท / ปี ร้อยละ 1.02 มีเท่ากัน 2 ช่วง คือ ได้รับเงินกู้ในช่วง 166,601 - 244,400 บาท / ปี และ ช่วง 322,201 - 400,000 บาท / ปี และไม่มีเกษตรกรคนใดเลยที่ได้รับเงินกู้ในช่วง 244,401 - 322,200 บาท / ปี ซึ่งเงินกู้ที่ได้รับจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการของสมาชิกและหลักทรัพย์ที่ค้ำประกัน

วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 76.50 มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และใช้จ่ายในครัวเรือน ร้อยละ 23.50 ตามลำดับ

ประเภทเงินกู้

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 81.60 กู้เงินในระยะสั้น รองลงมาร้อยละ 15.30 กู้เงินในระยะยาว และร้อยละ 3.10 กู้เงินในระยะปานกลาง

ลักษณะการกู้

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 84.70 จะกู้เงินในลักษณะการกู้เป็นกลุ่ม และเกษตรกรร้อยละ 15.30 จะกู้เงินในลักษณะการกู้เดี่ยว

หลักประกันเงินกู้

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 82.70 จะกู้เงินโดยใช้กลุ่มผู้ค้ำประกัน และเกษตรกรร้อยละ 17.30 จะกู้เงินโดยใช้หลักประกัน

รูปแบบของการกู้เงิน

เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 86.70 จะกู้ในรูปแบบเงินสด รองลงมาร้อยละ 11.20 จะกู้ในรูปแบบเงินสดและสิ่งของ และร้อยละ 2.10 จะกู้ในรูปแบบสิ่งของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การได้รับเงินกู้

เกษตรกรร้อยละ 56.10 มีปัญหาในการชำระเงินกู้รับเงินกู้ไม่เพียงพอ และร้อยละ 43.90 ไม่มีปัญหาในการชำระเงินกู้ได้รับเงินกู้เพียงพอ

กรณีปัญหาได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอ

เกษตรกรร้อยละ 53.10 จะแก้ปัญหาโดยการกู้ยืมญาติพี่น้อง รองลงมาร้อยละ 41.80 ไม่ได้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 4.10 จะแก้ปัญหาโดยการกู้ยืมเอกชน และร้อยละ 1.00 จะแก้ปัญหาโดยการกู้ยืมธนาคารพาณิชย์

ปัญหาการชำระเงินกู้

เกษตรกรร้อยละ 59.20 ไม่มีปัญหาในการชำระเงินกู้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 40.80 มีปัญหาในการชำระเงินกู้แก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

กรณีปัญหาการชำระเงินกู้

เกษตรกรร้อยละ 25.50 จะแก้ปัญหาในการชำระเงินกู้โดยผ่อนผันกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และร้อยละ 15.30 จะแก้ปัญหาในการชำระเงินกู้โดยการกู้ยืมญาติพี่น้องมาชำระเงินคืนแก่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และไม่ได้ตอบ ร้อยละ 59.20

ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ในการใช้สินเชื่อ

นอกเหนือไปจากปัญหาการดังกล่าวมาในข้างต้นที่เกี่ยวกับการใช้สินเชื่อแล้วมีสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ระบุปัญหาด้านอื่น ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. ปัญหาดอกเบี้ย จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหาเนื่องจากดอกเบี้ยสูงเกินไป ไม่เพียงพอ สำหรับการประกอบอาชีพทำให้เกษตรกรต้องกู้เงินจากนายทุนมาเพิ่มในการประกอบอาชีพ
2. ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนวงเงิน จากการศึกษาพบว่า มีปัญหาเนื่องจากวงเงินกู้ที่ได้รับน้อยเกินไป เมื่อเปรียบเทียบกับหลักทรัพย์กับราคาหลักทรัพย์ที่นำไปวาง จึงไม่เพียงพอกับการนำไปใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ

แล้วทำให้เกษตรกรลดการใช้สินค้าของ ธกส. หันไปใช้ของธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ แทนเพราะได้รับจำนวนวงเงินกู้สูงกว่า

3. ปัญหาขั้นตอนการบริการ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหาจากขั้นตอนในการให้บริการยุ่งยากและซ้ำเกินไปทำให้เกษตรกรเกิดการเบื่อหน่ายไม่อยากใช้บริการ

4. ปัญหาการประกอบอาชีพ จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีปัญหาทางด้านการประกอบอาชีพที่ตนทำกิจกรรมแต่ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะเกษตรกรขาดความรู้ขาดประสบการณ์ในเรื่องนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 แสดงลักษณะใช้สินเชื่อ ปัญหา ตลอดจน ข้อเสนอแนะของสมาชิก ธกส.

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ร้อยละ
จำนวนเงินกู้ (บาท / ครอบครัว / ปี)		
11,000 – 88,800	84	85.72
88,801 – 166,600	12	12.24
166,601 – 244,400	1	1.02
244,401 – 322,200	0	0.00
322,201 – 400,000	1	1.02
เงินกู้สูงสุด 400,000 บาท		
เงินกู้ต่ำสุดสุด 11,000 บาท		
เงินกู้เฉลี่ย 45,663.26 บาท		
วัตถุประสงค์การกู้		
ประกอบอาชีพ	75	76.50
ใช้จ่ายในครัวเรือน	23	23.50
ประเภทเงินกู้		
ระยะสั้น	80	81.60
ระยะยาว	3	3.10
ระยะปานกลาง	15	15.30
ลักษณะการกู้		
กู้เดี่ยว	15	15.30
เป็นกลุ่ม	83	84.70

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ร้อยละ
หลักประกันในการกู้เงิน		
หลักประกัน	17	17.30
กลุ่มผู้ค้ำประกัน	81	82.70
รูปแบบเงินกู้		
เงินสด	85	86.70
สิ่งของ	2	2.10
ทั้งเงินสดและสิ่งของ	11	11.20
การได้รับเงินกู้		
เพียงพอ	43	43.90
ไม่เพียงพอ	55	56.10
กรณีการได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอ		
ธนาคารพาณิชย์	1	1.00
เอกชน	4	4.10
ญาติพี่น้อง	52	53.10
ไม่ตอบ	41	41.80
ปัญหาการชำระเงินกู้		
มี	40	40.80
ไม่มี	58	59.20
กรณีมีปัญหาการชำระเงินกู้		
ผ่อนผัน ธกส.	25	25.50
ยืมญาติพี่น้อง	15	15.30
ไม่ตอบ	58	59.20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ทักษะของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อ ธกส.

ทักษะของเกษตรกรต่อการจัดการเงินและสินเชื่อ (ตารางที่ 5)

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีทัศนคติต่อการใช้สินเชื่อด้านการเงินและสินเชื่อในผลรวมอยู่ในระดับทัศนคติที่ดีมาก (3.51) โดยพบว่าเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีที่สุดในเรื่องความรวดเร็วในการให้บริการด้านเงินกู้ (4.35) รองไปเป็นความรวดเร็วในการบริการด้านเงินฝาก (3.92) ความพอใจในลักษณะรูปแบบของสินเชื่อ เป็นเงินสด (3.68) ความพอใจต่อจำนวนวงเงินกู้ที่ ธกส. กำหนดให้ (3.65) การช่วยเกษตรกรให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ (3.50) การช่วยเกษตรกรโดยให้ผ่อนชำระเงินระยะยาว (3.45) ความพอใจในระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้ (3.43) ความพอใจต่ออัตราดอกเบี้ยที่ ธกส. กำหนดให้ (3.42) ความพอใจต่อระบบการติดตามเงินกู้ของ ธกส. (3.36) ความพอใจต่อกฎเกณฑ์การใช้หลักประกันเงินกู้ของ ธกส. (3.32) วงเงินกู้ที่ ธกส. กำหนดให้เพียงพอ (3.07) ความพอใจลักษณะรูปแบบของสินเชื่อเป็นสิ่งของ เช่น อุปกรณ์การเกษตร, ปุ๋ย (3.04)

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการบริการ (ตารางที่ 6)

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีทัศนคติต่อการใช้สินเชื่อด้านการบริการในผลรวมอยู่ในระดับทัศนคติที่ดีปานกลาง (3.49) โดยพบว่าเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีที่สุดในเรื่อง การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร (3.56) รองไปเป็น การติดตามผลการใช้เงินกู้ และให้คำแนะนำทุกระยะ (3.54) การมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และดีกว่าพนักงานจากหน่วยงานอื่น (3.53) มีความเป็นมิตรต่อลูกค้า (3.50) ธกส. เป็นองค์กรที่มีการพัฒนาพนักงานที่ดี (3.47) ช่วยเกษตรกรด้านความรู้ทางวิชาการ (3.46) ธกส. ให้บริการและต้อนรับเกษตรกรที่ไปติดต่องานได้อย่างอบอุ่น (3.42)

ทัศนคติของเกษตรกรต่อการสนับสนุนอื่นๆ (ตารางที่ 7)

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีทัศนคติต่อการใช้สินเชื่อด้านการสนับสนุนอื่นๆ ในผลรวมอยู่ในระดับทัศนคติที่ดีปานกลาง (3.48) โดยพบว่าเกษตรกรมีทัศนคติที่ดีที่สุดในเรื่อง การช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี (3.85) การช่วยเกษตรกรด้านสนับสนุนการขายผลผลิต (3.68) การช่วยเกษตรกรโดยการรับจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในราคายุติธรรม (3.63) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่นๆ และเอกชน (3.35) การสนับสนุนงานกลุ่มทางการเกษตรอื่นๆ (3.26) การช่วยเกษตรกรในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรคุณภาพดีราคายุติธรรม (3.15)

ผลจากการวิจัยเรื่องทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในครั้งนี้ ทั้ง 3 ด้านการเงินและสินเชื่อ การบริการ และการสนับสนุนด้านอื่น ๆ พบว่าเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรที่สำคัญได้แก่ ธกส. ให้บริการด้านเงินฝากด้วยความรวดเร็ว พนักงาน ธกส. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร ธกส. ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราชินี ศรีธีระวัฒน์ (2531 : 21) พบว่าเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรที่สำคัญได้แก่ ธกส. ช่วยเกษตรกรได้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ พนักงาน ธกส. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร ธกส. ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5 แสดงทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้สินเชื่อ ธกส. ด้านการเงินและสินเชื่อ

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ค่าเฉลี่ย
ด้านการเงินและสินเชื่อ		
1. ธกส. ให้บริการด้านเงินกู้ด้วยความรวดเร็ว		4.35
2. ธกส. ให้บริการด้านเงินฝากด้วยความรวดเร็ว		3.92
3. ท่านพอใจในลักษณะรูปแบบของสินเชื่อ เป็นเงินสด		3.68
4. ท่านพอใจต่อจำนวนวงเงินกู้ที่ ธกส. กำหนดให้		3.65
5. ธกส. ช่วยเกษตรกรโดยให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ		3.50
6. ธกส. ช่วยเกษตรกรโดยให้ผ่อนชำระเงินระยะยาว		3.45
7. ท่านพอใจในระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้		3.43
8. ท่านพอใจต่อระบบการติดตามเงินกู้ของ ธกส.		3.36
9. ท่านพอใจต่ออัตราดอกเบี้ยที่ ธกส. กำหนดให้		3.42
10. ท่านพอใจต่อกฎเกณฑ์การใช้หลักประกันเงินกู้ของ ธกส.		3.32
11. วงเงินกู้ที่ ธกส. กำหนดให้เพียงพอหรือไม่		3.07
12. ท่านพอใจลักษณะรูปแบบของสินเชื่อเป็นสิ่งของ เช่น อุปกรณ์การเกษตร, ปุ๋ย		3.04
ค่าเฉลี่ยรวม (X)		3.51

หมายเหตุ : (ตารางที่ 5 , 6 , 7) ใช้เกณฑ์ประเมินค่าเฉลี่ย

1.00 -1.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ด้อยที่สุด

1.51 - 2.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ด้อย

2.51 - 3.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ดีปานกลาง

3.51 - 4.50 หมายถึง มีทัศนคติที่ดีมาก

4.51 - 5.00 หมายถึง มีทัศนคติที่ดีมากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 แสดงทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้สินเชื่อ ธกส. ด้านการบริการ

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ค่าเฉลี่ย
ด้านการบริการ		
1. พนักงาน ธกส. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร		3.56
2. พนักงาน ธกส. มีการติดตามผลการใช้เงินกู้และให้คำแนะนำทุกระยะ		3.54
3. พนักงาน ธกส. มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่		3.53
4. พนักงาน ธกส. มีความเป็นมิตรต่อลูกค้า		3.50
5. ธกส. เป็นองค์กรที่มีการพัฒนาพนักงานที่ดี		3.47
6. ธกส. ช่วยเกษตรกรด้านความรู้ทางวิชาการ		3.46
7. ธกส. ให้บริการและต้อนรับเกษตรกรที่ไปติดต่องานได้อย่างอบอุ่น		3.42
ค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$)		3.49

ตารางที่ 7 แสดงทัศนคติของเกษตรกรต่อการใช้สินเชื่อ ธกส. ด้านการสนับสนุนอื่น ๆ

ข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง (N = 98)	ค่าเฉลี่ย
ด้านการสนับสนุนอื่น ๆ		
1. ธกส. ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี		3.85
2. ธกส. ช่วยเกษตรกรด้านสนับสนุนการขายผลผลิต		3.68
3. ธกส. ช่วยเกษตรกรโดยการรับจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรในราคายุติธรรม		3.63
4. ธกส. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ และเอกชน		3.35
5. ธกส. สนับสนุนงานกลุ่มทางการเกษตรอื่น ๆ		3.26
6. ธกส. ช่วยเกษตรกรในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรคุณภาพดีราคายุติธรรม		3.15
ค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}$)		3.48

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

(Conclusions and Recommendation)

สรุปผลการวิจัย (Conclusions)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ทำการศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวน 98 รายโดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรครวมทั้งข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาทัศนคติของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

1. ลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก ธกส.

จากการศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 78.60 เป็นเพศชาย เกษตรกร ร้อยละ 37.80 มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี อายุสูงสุด 76 ปี อายุต่ำสุด 24 ปี มีอายุเฉลี่ย 47.27 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 81.60 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 88.80 สมรสแล้ว เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100.00 นับถือศาสนาพุทธ และเกษตรกรทั้งหมดร้อยละ 100.00 มีอาชีพทำนา เกษตรกรร้อยละ 47.96 มีรายได้จากการประกอบอาชีพอยู่ในช่วง 45,001 - 80,000 บาท/ปี มีรายได้เฉลี่ยครอบครัวละ 59,653.06 บาท/ปี เกษตรกรทั้งหมด ร้อยละ 100.00 มีพื้นที่ในการในการทำนาเป็นของตนเอง เกษตรกรทั้งหมดมีหนี้สิน ร้อยละ 100.00 และเกษตรกรทั้งหมดกู้เงินจาก ธกส. ร้อยละ 100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ลักษณะการใช้สินเชื่อ ปัญหา ข้อเสนอแนะของสมาชิก ธกส.

การศึกษาการใช้สินเชื่อและปัญหาอุปสรรคตลอดจนข้อเสนอแนะของเกษตรกร สรุปได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 85.72 ได้รับเงินกู้ในช่วง 11,000 - 88,800 บาท / ปี เป็นจำนวนเงินเฉลี่ย 45,663.26 บาท เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 76.50 กู้เงินเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 81.60 กู้เงินระยะสั้น เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.70 กู้เงินเป็นกลุ่ม เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 82.70 ใช้หลักประกัน คือ กลุ่มผู้ค้าประกัน เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.70 กู้มาในรูปของเงินสด เกษตรกรร้อยละ 56.10 ได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอ เกษตรกรร้อยละ 53.10 กรณีได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอแก้ไขโดยการกู้ยืมญาติพี่น้อง เกษตรกรร้อยละ 59.20 ไม่มีปัญหาในการชำระคืนเงิน เกษตรกรร้อยละ 25.50 กรณีมีปัญหาในการชำระคืนแก้ไขโดยการผ่อนผันกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ เกษตรกรได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอที่จะนำไปประกอบอาชีพทางการเกษตร ควรจะกำหนดวงเงินกู้ให้สูงขึ้นอีกและควรพิจารณาจำนวนเงินตามหลักค้ำประกันที่เกษตรกรนำมาวาง เกษตรกรมีปัญหาในการชำระคืนผู้ต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร คือ เกษตรกรมีเงินไปชำระคืนไม่ทันตามกำหนดการที่วางไว้ ควรช่วยเกษตรกรโดยการยืดเวลาในการชำระคืนออกไปอีก เกษตรกรมีปัญหาจากขั้นตอนในการให้บริการยุ่งยากและซ้ำเกินไปทำให้เกษตรกรเกิดอาการเบื่อหน่ายไม่อยากใช้บริการ ควรจะรวบรัดขั้นตอนไม่ให้ยุ่งยากและซ้ำเกินไปเพื่อสะดวกในการใช้บริการ เกษตรกรมีปัญหาทางด้านการประกอบอาชีพที่ตนทำกิจกรรม แต่ไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะเกษตรกรขาดความรู้และขาดประสบการณ์ในเรื่องนี้ จึงต้องการให้เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเข้าไปให้ความรู้และให้คำแนะนำ

3. ทักษะคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อ ธกส.

ด้านการเงินและสินเชื่อในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีมาก (3.51) และเห็นได้ว่า ทัศนคติที่ดีมากที่สุด คือ ธกส. ให้บริการด้านเงินกู้ด้วยความรวดเร็วโดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีมาก (4.35) และทัศนคติที่น้อยที่สุดคือ ความพอใจลักษณะรูปแบบของสินเชื่อเป็นสิ่งของ เช่น อุปกรณ์การเกษตร, บัญชี โดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.04)

จากศึกษาทัศนคติด้านบริการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.49) และเห็นได้ว่าทัศนคติที่ดีมากที่สุด คือ พนักงาน ธกส. มีมนุษยสัมพันธ์ดีต่อเกษตรกร โดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีปานกลาง (3.56) และทัศนคติที่น้อยที่สุดเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คือ ธกส. ให้บริการต้อนรับอย่างอบอุ่นโดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับที่ปานกลาง (3.42)

จากการศึกษาทัศนคติด้านการสนับสนุนอื่น ๆ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยรวมของทัศนคติอยู่ในระดับที่ปานกลาง (3.48) และเห็นได้ว่าทัศนคติที่ดีมากที่สุด คือ ธกส. ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี โดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับที่ดีมาก (3.85) และทัศนคติที่ด้อยที่สุด คือ การช่วยเกษตรกรในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรคุณภาพดีราคายุติธรรมโดยมีค่าเฉลี่ยของทัศนคติอยู่ในระดับที่ปานกลาง (3.15)

ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในเกณฑ์ดีมาก คือ ด้านการเงินและสินเชื่อ ส่วนทัศนคติด้านบริการและด้านการสนับสนุนอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

จากผลการวิจัยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการเงินและสินเชื่อ เสนอเรื่องรูปแบบของสินเชื่อเป็นสิ่งของ เช่น อุปกรณ์การเกษตร, ปุ๋ย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรจะเพิ่มจำนวนเงินให้มากกว่านี้ เพราะมีจำนวนน้อยเกินไปทำให้เกษตรกรนำไปใช้ในการประกอบอาชีพทำนาไม่เพียงพอ และในเรื่องจำนวนเงินกู้ทาง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ควรเพิ่มจำนวนเงินให้สูงกว่าเดิมและควรเอารายได้อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากรายได้หลักมาพิจารณา นอกจากนี้ควรให้เงินกู้ที่เหมาะสมกับหลักทรัพย์ที่นำมาวาง

2. ด้านการบริการ เสนอเรื่อง การช่วยเกษตรกรในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรคุณภาพดี เจ้าหน้าที่ควรจะสนใจเอาใจใส่ในเรื่องนี้ให้มาก เพราะเกษตรกรจะซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรมาจากภายนอกทำให้ราคาแพงเกินไป และคุณภาพก็ไม่ดีเท่าที่ควร ควรมีการแนะนำหรือจัดสรรให้เกษตรกรซื้ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

3. ด้านการสนับสนุนอื่น ๆ เสนอเรื่อง การช่วยเกษตรกรด้านความรู้ทางวิชาการ และการให้บริการและต้อนรับเกษตรกรที่ไปติดต่องาน เจ้าหน้าที่ควรนำความรู้วิทยาการใหม่ ๆ มาเผยแพร่ให้เกษตรกรทราบเพราะเกษตรกรจะได้นำไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพได้ และควรต้อนรับเกษตรกรด้วยสีหน้าที่ยิ้มร่าแจ่มใสและเป็นกันเอง และทำให้เกษตรกรเกิดทัศนคติที่ดีมากขึ้น

นอกเหนือจากข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น ทางด้านการตลาดและราคาผลผลิตเป็นเป้าหมายสำคัญในการประกอบอาชีพของเกษตรกรสมาชิกจึงควรตั้งกลุ่มกันเพื่อขยายผลผลิตที่จะช่วยลดปัญหาในการโก่งราคาของพ่อค้าคนกลางทำให้เกษตรกรมีสิทธิในการเรียกร้องความยุติธรรมทางด้านราคาได้ และทางธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ควรติดตามผลการกู้เงินของสมาชิกว่า นำเงินกู้ไปใช้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ให้ไว้กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตของการศึกษาให้กว้างขึ้น เพื่อให้ทราบว่าเกษตรกรต้องการอะไรบ้าง ประสบปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง เพื่อเป็นประโยชน์ในการช่วยเหลือและแก้ไขต่อไป และการเข้าไปเก็บข้อมูลควรจะใช้คำพูดที่ไม่เป็นวิชาการมากเกินไป เพราะเกษตรกรไม่เข้าใจ ควรใช้ท่าทางที่ทำให้เกษตรกรเชื่อถือได้เพื่อประโยชน์ในการได้ข้อมูลที่ เป็นความจริงอีกทั้งควรจะมีเวลาในการทำวิจัยเพราะจะได้ข้อมูลอย่างเต็มที่

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมเกษตร. 2528. การคำนวณเปอร์เซ็นต์ของขนาดตัวอย่าง. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์.

จินตนา ศรีเพ็ชรวรรณ. 2538. ทักษะคิดของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ต่ออาจารย์ผู้สอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กรุงเทพมหานคร.

จุมพล สวัสดิ์ยากกร และคณะ. 2535. รายงานผลการวิจัยเรื่องทักษะคิดของเกษตรกรที่มีต่อวิธี การผลิตสมัยใหม่ จังหวัดภาคกลางประเทศไทย. 16 -18 พฤษภาคม 2535. กองวิจัยสังคมศาสตร์สำนักงานกรรมการวิจัยแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.

ฉลอง ภิมย์รัตน์. 2521. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : ประจักษ์การพิมพ์.

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ และสมคิด ทักษิณวิสุทธิ. 2540. เศรษฐศาสตร์เกษตร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2541. " การปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 8". วารสารราย 4 เดือน เมษายน – กรกฎาคม 2541. 11 (4) : 1-15.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2542. " นโยบายการประชุม. ณ ห้องประชุมกรมพัฒนาที่ดิน บางเขน". สัญญาเงินกู้และประเภทเงินกู้. 12 (3) : 42-45.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิกร เมทธี. 2543. การปรับโครงสร้างหนี้ของ ธกส. ฝ่ายพัฒนาบุคลากร ธกส.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

นิพนธ์ คันธศรี. 2531. สรุปผลรายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติ
ของคนไทยบางกลุ่มที่มีต่อทหารอเมริกาที่ประจำในประเทศไทย. 15 - 16
เมษายน 2531. กรุงเทพฯ : กองวิจัยสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ.

ประสพโชค ชุมพล. 2541. สถาบันการเงิน. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

ประสพ อิศรปริดา. 2520. ธรรมชาติและกระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์.

ปรากฏ โภธิกุล. 2537. ทัศนคติของเกษตรกรที่มีต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร.

มังกร ชัยพันธ์. 2539. สินเชื่อการเกษตร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนา
พานิชย์.

รัชนี ศรีวิจิรวัดณ์. 2531. การศึกษาภาพพจน์ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตรในสายตาของประชาชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

รัชนี ศรีวิจิรวัดณ์. 2532. การศึกษาการประชาสัมพันธ์ที่มีต่อการฝากเงินกับ ธกส.
อำเภอประทิว จังหวัดชุมพร พ.ศ. 2531. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนต.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รัตน์ ศรีวชิรวัฒน์. 2540. การศึกษาการเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของเกษตรกร
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2524. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.

วรรณิ์ สุวิมลระ. 2515. ทศนคตติเกศตรกรเก็ยกับงานสงเสริมการเกศตรในโครงการ
โภชนาการชนบท. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
กรุงเทพมหานคร.

สุกัญญา ตัญธนวนวัฒน์. 2535. เศรษฐกิจการเกษตร. ปัญหาพิเศษระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร.

สุชา จันทร์อม. 2536. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

สาทร สรรคพิพัฒน์. 2543. การอำนวยความสะดวกเกษตรของ ธกส. กรุงเทพมหานคร : โรง
พิมพ์ไทยวัฒนาพานิชย์.

สำเนาวิ์ พันธุ์ยง. 2514. จิตวิทยาทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. 2538. หลักเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : กรุงสยามการพิมพ์.

เอกราช หนูแก้ว. 2535. ความต้องการสินเชื่อของสมาชิก ธกส. อำเภอเมือง จังหวัด
นครศรีธรรมราช. ปัญหาพิเศษ ระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 1

สภาพทั่วไปและสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

ตำบลศรีโนนงาม อยู่ห่างจากอำเภอศรีรัตนะ ทางทิศตะวันตก ประมาณ 6 กิโลเมตร

มีถนนติดต่อกับอำเภอ

ทิศเหนือ	จุดตำบลพรหมสวัสดิ์	อำเภอพยุห์	จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	จุดตำบลพิงพวย	อำเภอศรีรัตนะ	จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	จุดตำบลศรีแก้ว	อำเภอศรีรัตนะ	จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศเหนือ	จุดตำบลพรหมสวัสดิ์	อำเภอพยุห์	จังหวัดศรีสะเกษ

เนื้อที่

ตำบลศรีโนนงาม มีพื้นที่ประมาณ 36,800 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 23,000

ไร่

ภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของตำบล เป็นที่ราบลุ่ม มีลำห้วย และคลองไหลผ่าน คือ ลำห้วยทา และคลองสหกรณ์ สำหรับแหล่งน้ำแหล่งนี้ทำให้ประโยชน์ได้ไม่ตลอดปี ส่วนใหญ่มักจะต้นเขินในฤดูแล้ง

จำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน

- จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มทั้ง 10 หมู่บ้าน ได้แก่หมู่ที่ 1 - 10
- จำนวนหมู่บ้านในเขต อบต. เต็มบางส่วน - หมู่

ท้องถิ่นอื่นในตำบล

- จำนวนเทศบาล - แห่ง
- จำนวนสุขาภิบาล - แห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น 5,661 คน แยกเป็นชาย 2,766 คน หญิง 2,895 คน
มีหนาแน่นเฉลี่ย 153.8 คน/ตารางกิโลเมตร

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ

- ทำนา	-	แห่ง
- ทำไร่	-	แห่ง
- เลี้ยงสัตว์	-	แห่ง
- ธนาคาร	-	แห่ง
- โรงแรม	-	แห่ง
- ปิมน้ำมันและก๊าซ	7	แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรม	-	แห่ง
- โรงเรียน	12	แห่ง

สภาพทางสังคม

การศึกษา

- โรงเรียนประถมศึกษา	4	แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา	1	แห่ง
- โรงเรียนอาชีวศึกษา	-	แห่ง
- โรงเรียน / สถาบันชั้นสูง	-	แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน / ห้องสมุดประชาชน	1	แห่ง

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด / สำนักสงฆ์	6	แห่ง
- มัสยิด	-	แห่ง
- ศาลเจ้า	-	แห่ง
- โบสถ์	3	แห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สาธารณสุข

- โรงพยาบาลของรัฐขนาด - เตี้ยง - แห่ง
- สถานีอนามัยประจำตำบล / หมู่บ้าน 1 แห่ง
- สถานพยาบาลเอกชน - แห่ง
- ร้านขายยาแผนปัจจุบัน - แห่ง
- อัตราการมีและใช้ส้วมน้ำรัลยละ 100 %

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

- สถานีตำรวจ (ตำรวจชุมชน) 1 แห่ง
- สถานีดับเพลิง - แห่ง

การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม

- ใช้เส้นทางถนนในการเดินทางและขนส่ง โดยมีเส้นทางที่สำคัญ จำนวน 1 สาย ได้แก่ สายบ้านโนนงาม - บ้านจอก
- การติดต่อระหว่างหมู่บ้านในตำบลศรีโนนงามเป็นสภาพถนนลูกรัง
- โทรศัพท์ 8 แห่ง

การไฟฟ้า

- จำนวนหมู่บ้านที่ใช้ไฟฟ้า 10 หมู่บ้าน 752 ครัวเรือน
- จำนวนประชากรที่ใช้ไฟฟ้า 5,661 คน

แหล่งน้ำตามธรรมชาติ

- ลำน้ำ, ลำห้วย 1 สาย
- บึง หนองและอื่น ๆ 6 แห่ง

แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

- ฝาย 5 แห่ง
- บ่อน้ำตื้น 50 แห่ง
- บ่อโยก 22 แห่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ประปาหมู่บ้าน   1   แห่ง
- ถังเก็บน้ำฝน   12   แห่ง
- สระน้ำ   5   แห่ง

ข้อมูลอื่นๆ

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

- ลำห้วย   1   แห่ง
- หนองน้ำ บึง   6   แห่ง

มวลชนจัดตั้ง

- ลูกเสือชาวบ้าน   3   รุ่น   66   คน
- อาสาป้องกันชาติ   1   รุ่น   600   คน
- กองทุนเพื่อความมั่นคง   -   รุ่น   -   คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวกที่ 2

แบบสัมภาษณ์

**เรื่อง ทศนคติของเกษตรกรที่มีต่อการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
การเกษตร ตำบลศรีโนนงาม อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ**

ชื่อ..... นามสกุล.....

บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบลศรีโนนงาม

อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1. เพศ

( ) ชาย ( ) หญิง

2. อายุ.....ปี

3. ระดับการศึกษา

( ) ประถมศึกษา

( ) มัธยมศึกษา

( ) อนุปริญญา

( )ปริญญาตรี

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

4. สถานภาพทางการสมรส

( ) โสด ( ) สมรส

( ) หย่าร้าง ( ) แยกกันอยู่

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

5. ศาสนา

( ) พุทธ

( ) อิสลาม

( ) คริสต์

( ) อื่น ๆ ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6. อาชีพหลัก

- ( ) ทำนา
 ( ) ทำสวนผัก
 ( ) ทำไร่
 ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

7. รวมรายได้ทั้งหมด.....บาท/ครัวเรือน/ปี

8. การถือครองที่ดิน

- 8.1 ( ) ของตนเอง.....ไร่
 8.2 ( ) เช่า.....ไร่
 8.3 ( ) ทั้งของตนเองและเช่า.....ไร่
 8.4 ( ) ของญาติพี่น้อง.....ไร่
 8.5 ( ) อื่น ๆ โปรดระบุ.....ไร่

9. ในรอบปี พ.ศ. 2546 ท่านมีหนี้สินหรือไม่

- ( ) ไม่มี
 ( ) มี

10. ท่านกู้เงินจากใคร

- ( ) ธกส.
 ( ) ธนาคารพาณิชย์
 ( ) เอกชน
 ( ) ญาติพี่น้อง
 ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลการใช้สินเชื่อและปัญหาตลอดจนข้อเสนอแนะของเกษตรกร

1. ในปี พ.ศ. 2546 ท่านได้รับเงินกู้จาก ธกส. สาขาอำเภอศรีรัตนะ (จำนวนเงิน).....บาท.
2. วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน
 ประกอบอาชีพ   ใช้จ่ายในครัวเรือน   อื่น ๆ ระบุ.....
3. ท่านกู้เงินประเภทใด
 ระยะสั้น
 ระยะปานกลาง
 ระยะยาว
 อื่น ๆ ระบุ.....
4. ลักษณะการกู้
 กู้เดี่ยว
 เป็นกลุ่ม
5. หลักประกันในการกู้
 หลักประกัน
 กลุ่มผู้ค้ำประกัน
6. ท่านกู้มาในรูปแบบใด
 เงินสด
 สิ่งของ
 ทั้งเงินสดและสิ่งของ
7. ท่านได้รับเงินกู้เพียงพอหรือไม่
 เพียงพอ
 ไม่เพียงพอ
8. ในกรณีได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอท่านแก้ไขอย่างไร
 ธนาคารพาณิชย์
 เอกชน
 ญาติพี่น้อง
 กู้มาจากแหล่งอื่น ระบุ.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9. ท่านมีปัญหาในการชำระเงินคืนหรือไม่

- ( ) มี
( ) ไม่มี

10. ในกรณีท่านมีปัญหาการชำระเงินคืน ท่านมีวิธีแก้ไขอย่างไร

- ( ) ผ่อนผัน ธกส.   ( ) กู้จากแหล่งอื่น ระบุ.....
( ) ยืมจากญาติ พี่น้อง   ( ) อื่น ๆ ระบุ.....

11. ปัญหาและอุปสรรคอื่น ๆ ในการใช้สินเชื่อ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ ถ้ามี

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลทัศนคติการใช้สินเชื่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขาอำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ

ทัศนคติการใช้สินเชื่อ	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ด้านการเงินและสินเชื่อ</p> <p>1. ธกส. ช่วยเกษตรกรโดยให้เงินกู้ในอัตราดอกเบี้ยต่ำ</p> <p>2. ธกส. ช่วยเกษตรกรโดยให้ผ่อนชำระเงินระยะยาว</p> <p>3. ธกส. ให้บริการด้านเงินฝากด้วยความรวดเร็ว</p> <p>4. ธกส. ให้บริการด้านเงินกู้ด้วยความรวดเร็ว</p> <p>5. ท่านพอใจต่ออัตราดอกเบี้ยที่ ธกส. กำหนดให้</p> <p>6. ท่านพอใจต่อกฎเกณฑ์การใช้หลักประกันเงินกู้ของ ธกส.</p> <p>7. ท่านพอใจต่อจำนวนวงเงินกู้ที่ ธกส. กำหนดให้</p> <p>8. วงเงินกู้ที่ ธกส. กำหนดให้เพียงพอหรือไม่</p> <p>9. ท่านพอใจในระยะเวลาการชำระคืนเงินกู้</p> <p>10. ท่านพอใจต่อระบบการติดตามเงินกู้ของ ธกส.</p> <p>11. ท่านพอใจในลักษณะรูปแบบของสินเชื่อ เป็นเงินสด</p> <p>12. ท่านพอใจลักษณะรูปแบบของสินเชื่อเป็นสิ่งของ เช่น อุปกรณ์การเกษตร, ไร่</p> <p>13.อื่น ๆ ระบุ.....</p>					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตอนที่ 3 (ต่อ)

ทัศนคติการใช้สินเชื่อ	ระดับทัศนคติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
<p>ด้านการบริการ</p> <p>1. ธกส. ช่วยเกษตรกรด้านความรู้ทางวิชาการ</p> <p>2. พนักงาน ธกส. มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่และดีกว่าพนักงานจากหน่วยงานอื่น</p> <p>3. พนักงาน ธกส. มีความเป็นมิตรต่อลูกค้า</p> <p>4. ธกส. เป็นองค์กรที่มีการพัฒนาพนักงานที่ดี</p> <p>5. ธกส. ให้บริการและต้อนรับเกษตรกรที่ไปติดต่องานได้อย่างอบอุ่น</p> <p>6. พนักงาน ธกส. มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเกษตรกร</p> <p>7. พนักงาน ธกส. มีการติดตามผลการใช้เงินกู้และให้คำแนะนำทุกกระยะ</p> <p>8. อื่น ๆ ระบุ.....</p> <p>การสนับสนุนอื่น ๆ</p> <p>1. ธกส. ช่วยเกษตรกรโดยการรับจำนำผลผลิตทางการเกษตรในราคายุติธรรม</p> <p>2. ธกส. ช่วยเกษตรกรในการซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรคุณภาพดีราคายุติธรรม</p> <p>3. ธกส. ช่วยเกษตรกรด้านสนับสนุนการขายผลผลิต</p> <p>4. ธกส. สนับสนุนงานกลุ่มทางการเกษตรอื่น ๆ</p> <p>5. ธกส. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ และเอกชน</p> <p>6. ธกส. ช่วยพัฒนาเกษตรกรให้มีความเป็นอยู่ที่ดี</p> <p>7. อื่น ๆ ระบุ.....</p>					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้